

1. Úpadek demokracie

1.1 Demokracie je ochromena

„*Dámy a pánové,*“ uvedl ministr financí Eduard Janota 29. září 2009 ve Sněmovně návrh na změnu zákona o dani z přidané hodnoty, a pokračoval:

„*Chtěl bych zdůraznit důležitost přijetí této novely, protože členské státy Evropské unie mají povinnost, to bych chtěl zdůraznit, transponovat výše uvedené směrnice do svého právního řádu k datu 1. ledna 2010, a proto je navržena i stejná účinnost tohoto zákona. V případě, že by nebyla transpozice těchto směrnic do českého zákona o dani z přidané hodnoty k tomuto datu provedena, hrozí sankce ze strany Komise.*“¹

Žádná diskuse se o návrhu nevedla a nikdo nebyl proti. Obsah zákona nebyl pro nikoho z poslanců důležitý. Museli jsme ho schválit, protože to byl požadavek Evropské unie.

Zákon přitom dokonale odradil od podnikání všechny mladé lidi, kteří si zřídili vlastní webové stránky a začali získávat drobný příjem z reklam od společnosti Google. Podle nové směrnice by se museli kvůli pár desítkám korun stát plátcí daně z přidané hodnoty a podstoupit papírování, které rozhodně nestojí za to.

Ve skutečnosti podobnými větami předkládají ministři poslancům zákony na každém zasedání Poslanecké sněmovny. Uveďme si ještě tři namátkové příklady.

Podobně ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil předkládal 26. září 2007 Sněmovně návrh antidiskriminačního zá-

kona: „Proti České republice se již v tuto chvíli vedou čtyři řízení pro porušení Smlouvy o založení Evropských společenství, konkrétně porušení článku 226, z nichž jsou dvě ve fázi formálního upozornění a další dvě ve fázi podmíněného stanoviska. ... Návrh, který zde máme před sebou, striktně vychází z nutných závazků, které máme ve vztahu k členství v Evropské unii, a z toho, co musíme transponovat do našeho právního řádu.“²

Nešlo přitom o maličkost. Tento zákon obrátil naruby staletý princip právního státu – zásadu presumpce neviny. Na základě směrnic EU místo toho, aby žalující u soudu prokazoval vinu osoby, kterou zažaloval, bude žalovaný povinen dokázat, že „nediskriminoval“. Když vás zažaluje zhrzený zájemce o pronájem vašeho bytu nebo uchazeč o zaměstnání, vy budete muset prokázat, že jste ho nediskriminoval – na základě pohlaví, etnického původu či sexuální orientace.

Stejným způsobem představoval ministr kultury Václav Jehlička 24. října 2007 poslancům návrh zákona, který nařizuje odvádět autorské poplatky z rádií a televizí na hotelových pokojích: „Tato drobná novelizace zákona má jedinou ambici. Tou je co možná nejrychlejší reakce na konkrétní výtky Evropské komise vůči českému autorskému zákonu z hlediska jeho slučitelnosti se závaznou komunitární úpravou. Tyto výhrady jsou totiž předmětem dvou řízení aktuálně vedených proti České republice.“³

Z nepřehledného množství příkladů si ještě uveďme ze stejného dne, jak ministr průmyslu a obchodu Martin Říman předkládal novelu zákona o ochraně spotřebitele: „Uvedu další, myslím, že za ten rok, co jsem v úřadě, čtvrtou novelu zákona o ochraně spotřebitele. Tento zákon je pravděpodobně nejčastěji novelizovaným zákonem v poslední době. Není

to proto, že bychom byli blázni na ministerstvu a tyto novely si vymýšleli jako nějakou dobrou zábavu, ale je to prostě proto, že ve všech zmíněných případech, kdy jsem tady stál s další novelou zákona na ochranu spotřebitele, bylo to vynuceno nějakým právním předpisem Evropské unie. Nejinak je tomu i nyní, kdy jde o transpozici směrnice 2005/29/ES.“⁴

Řeč Martina Římana byla výjimečná v tom, že si uvědomoval absurdnost role, v níž se octl. Nakonec k tomu ještě dodal: „*Můžeme s tím nesouhlasit, ale to je tak jediné, co s tím lze udělat ... abychom se vyhnuli napadení ze strany Evropské komise ohledně nedostatečné transpozice, což už se v jiných případech několikrát stalo.*“⁵ A opět – žádný poslanec nehlasoval proti.

Poslanci tyto zákony vlastně neschvalují. Oni je – řečeno jazykem Evropské unie – „transponují“ či „implementují“. Zvedání rukou je jen jakýsi formální rituál, je to předstírání demokracie. Tento rituál podstupují poslanci společně bez ohledu na barvu – komunisté, sociální demokraté, lidovci, občanskí demokraté i jejich občasné různé mutace.

Poslanci jen hrají hru na demokracii. Předstírají před sebou i před veřejností, že zvedání rukou je projevem svobodné vůle, ač ve skutečnosti vědí, že zákony nařízené Evropskou unií schválit musí.

Dva druhy zákonů

Netýká se to všech zákonů. Nicméně okruh záležitostí, v nichž mohou volení zákonodárci rozhodovat na základě svého nejlepšího vědomí a svědomí, tedy okruh záležitostí, které můžeme ovlivnit demokratickou volbou a veřejnou debatou, se dramatickým tempem zužuje. Demokracie v České republice je značně ochromena.

Ve skutečnosti parlament schvaluje dva druhy zákonů. Jedna část jsou zákony, které schválit může a nemusí. Druhá část jsou zákony, které schválit musí.

První skupina zákonů jsou zákony navrhované z iniciativy české vlády a českých poslanců. O těch se před jejich případným schválením vede veřejná diskuse. Zákonodárci se za ně zodpovídají českým voličům, kteří si je volí.

Druhou skupinu tvoří zákony, které schválit musíme na základě direktiv Evropské unie. O těchto zákonech se před jejich schválením veřejná diskuse nevede. Ani by to nemělo smysl. Schválit je musíme, jinak by Evropská unie vyměřila České republice finanční sankce. Formálně poslanci zvedáním rukou „hlasují“, reálně to ale svobodná volba není.

Příkladem první skupiny zákonů, těch, které jsou předkládány z iniciativy české vlády a českých poslanců, jsou např. plán na zavedení šrotovného, debata o zvýšení mateřské, návrh plošného zákazu kouření v restauracích nebo návrh povinného vedení registračních pokladen. O těchto návrzích se píše v novinách, probírají se v televizi, povídají si o nich lidé v hospodě. Politici tuto debatu vyhodnocují a mohou jí přizpůsobit svůj postoj při konečném hlasování. Demokracie tak prostřednictvím veřejné debaty funguje v průběhu celého volebního období. Navíc pokud jsou tyto zákony schváleny, a přitom se ukážou nakonec jako špatné, mohou být po volbách příští vládou zrušeny nebo změněny.

Příkladem druhé skupiny zákonů jsou antidiskriminační zákon, povinné kvóty na biopaliva v benzínu a naftě, návrhy na zvyšování spotřebních daní, nařízené výkupy elektřiny ze solárních elektráren nebo zákazy žárovek. O těch se předem nediskutuje. Ani v českém parlamentu,

ani v hospodách, ani v novinách. Vede se o nich nanejvýš marná intelektuální debata ex post, když už jsou na evropské úrovni přijaty. Občas někdo někde napíše názor o tom, že jde o chybnou regulaci, ale nemá to žádný význam. Vstoupení této legislativy v platnost taková debata nemůže nijak ovlivnit. Demokracie zde nemá žádný prostor.

S každou další evropskou smlouvou přibývá legislativy tohoto druhého typu a ubývá legislativy prvního typu. Posiluje se tak frustrace lidí z politiky. Když politika přestává být soupeřením o charakter zákonů, mění se v pouhé soupeření o vliv na státní zakázky, což je praktická reálná moc, která politikům stále zbývá.

Hlavní politické strany, které přijímají naše členství v Evropské unii jako danost, se k sobě v důsledku politicky přibližují. Na vlastní politické vymezování se proti sobě – tedy na vlastní fungování politiky v jejím demokratickém slova smyslu – jim zbývá stále méně prostoru. Většina věcí je dána shora – rozhodnutím Bruselu.

1.2 Evropský parlament nemůže demokracii nahradit

Může být ochromená demokracie na národní úrovni nahrazena demokracií celoevropskou? Zní to na první pohled logicky: když se o důležitých zákonech již nerozhoduje na domácí půdě, ale v Bruselu, pak stačí, aby demokracie fungovala na nadnárodní úrovni. Nadnárodní demokracie má ale svá úskalí.

Jak jsem ukázal ve své předchozí knize,⁶ Evropská unie není „optimální politickou oblastí“. Sovětský svaz, Jugoslávie a Československo mohly držet pohromadě jen v to-

talitním režimu vlády. Po zavedení demokracie se rozpadly. Demokracie na nadnárodní úrovni nefunguje, protože existují různé národní zájmy. Pravicové a levicové přesvědčení, které je dominantním dělítkem rozdílných zájmů v národní demokracii, není při rozhodování na nadnárodní úrovni hlavním faktorem.

Zemědělskou politiku Evropské unie založenou na štědrých dotacích podporují francouzští i polští politici, ať již jsou z pravicového, nebo levicového tábora. Proti uznání samostatného Kosova byly vlády Slovenska i Španělska bez ohledu na barvu vládních politických stran, protože ani pravice ani levice nechtěla uznáním samostatnosti provincie poskytnout ospravedlnění pro snahu o separaci vlastních národnostních menšin. Čistí plátcí do rozpočtu EU (země, které odvádějí do bruselské kasy více, než z ní získávají), nebudou podporovat zvýšení členského příspěvku do EU odvislého od výše hrubého domácího produktu země. Země s vysokými sazbami spotřebních daní budou podporovat zvyšování minimálních sazeb EU.

Navíc bruselské rozhodování je příliš vzdálené a odpovědnost rozptýlena. Lidé vědí, že se rozhoduje „někde v Bruselu.“ Lidé tuší, že důležitými orgány, kde se rozhoduje, jsou Evropská komise, Evropský parlament, Rada ministrů a Evropská rada. Ale kdo konkrétní má odpovědnost za jakou směrnici, je nejasné. Politici často ve svém národním parlamentu předkládají k formálnímu schválení (implementaci) zákony vyplývající ze směrnice, které odsouhlasili v Radě jejich předchůdci z vlád, jež mezitím padly. Za schválení konkrétních směrnic a nařízení nemůže volič svým hlasováním potrestat nebo odměnit konkrétní politiky.

Ve skutečnosti všemi institucemi Evropské unie procházejí návrhy Evropské komise hladce. Existuje totiž neformální pakt mezi evropskými politickými stranami hlavního proudu, které se shodují v politice neustálého předávání pravomocí na Brusel. Lisabonskou smlouvu podporoval jak Paroubek, tak Topolánek, Merkelová stejně jako Blair, Berlusconi stejně jako Zapatero. Jejich strany tvoří v Evropském parlamentu a Evropské radě kartel, který bez problémů schválí jakýkoliv návrh Evropské komise.

Navíc europoslanci mají skupinový zájem na posilování vlastních pravomocí – tedy na prohlubování evropské integrace. Jak uvádí profesor Roland Vaubel z univerzity v německém Mannheimu: *„Než aby mezi sebou soutěžili, tvoří spíš jednu velkou stranu – stranu evropské centralizace. Evropský parlament zastupuje sám sebe.“*⁷

I když se objeví v Evropském parlamentu rebel – euroskeptik z přesvědčení – nemá šanci cokoliv prosadit. Do základních smluv EU je totiž vtělena pojistka proti demontáži stávajícího modelu fungování Unie. Žádný poslanec Evropského parlamentu nemá právo navrhnout zrušení nějaké stávající směrnice nebo nařízení. Nemůže se postavit a říct: *„Navrhují zrušení směrnice 77/2001 o podpoře výroby elektřiny ze solárních elektráren, protože se to ukazuje jako neefektivní drahá regulace.“* Nemá na to právo. Jediná instituce, která má právo navrhnout Evropskému parlamentu návrh směrnice či nařízení nebo jejich rušení, je Evropská komise.

Kdo by si snad myslel, že europoslanci mohou prosadit svoji vůli alespoň jednou za pět let, když schvaluje Evropskou komisi, je na omylu. Jak stanovila Lisabonská smlouva, „členové komise jsou vybíráni podle celkové

způsobilosti a evropanství.“⁸ Podmínkou „evropanství“ je tedy na věčné časy ústavně zakotvena vedoucí úloha ideologie stále silnější evropské integrace.

Z toho plyne, že nemá žádný smysl kandidovat do Evropského parlamentu s heslem „prosadím zrušení hloupých evropských směrnic a nařízení“. To, co bylo možné v národních parlamentech, v Evropském parlamentu možné není. Nemá tedy ani velký smysl volit do Evropského parlamentu – nač vybírat mezi jednotlivými kandidáty, když žádný z nich nemůže zajistit změnu trendu?

Vliv voliče volícího do Evropského parlamentu na utváření evropské legislativy je pramalý. Většinu klíčových rozhodnutí ve skutečnosti činí vůdčí politici největších států EU v čele s Německem a Francií a nevolení byrokraté v Evropské komisi.

Malý význam voleb do Evropského parlamentu rozpoznali intuitivně i voliči a volební účast ve volbách do Evropského parlamentu klesá v každých volbách.

Volby do EP	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009
Průměrná účast (%)	62	59	58	57	50	45	43

Jinými slovy, možnost volit do Evropského parlamentu své zástupce nám nenahradí úpadek demokracie na národní úrovni. Evropskou unii nelze reformovat skrze Evropský parlament. EU nelze reformovat zevnitř.

Ti, kdo měli ambici pokusit se reformovat EU zevnitř a dušovali se, že nepodpoří žádné další přenesení pravomocí na Brusel, se nakonec vždy stali součástí mašinérie, která neustále posiluje moc institucí Evropské unie na úkor demokraticky svěřených pravomocí členských států a na úkor svobody občanů.

Tato kniha se zamýšlí nad úpadkem svobody a demokracie v České republice a ukazuje alternativu vůči našemu členství v Evropské unii – budoucnost samostatné České republiky jako svobodného a suverénního státu nezávislého na rozhodování cizích politiků a byrokratů v Bruselu.

1.3 Proč nejsem eurofederalistou

Následující text jsem publikoval v roce 2003, před referendem o vstupu do Evropské unie, ve stejnojmenném sborníku. Vysvětluji v něm, proč jsem se chystal hlasovat v referendu proti vstupu do EU. Přenesme se na chvílku o téměř deset let zpět do roku, kdy Česká republika byla samostatným státem a zvažovala vstup do Evropské unie.

Existují dvě vize uspořádání Evropy.

První vizí je Evropa svobodných národů, kde nemůže jeden stát nařizovat něco státu druhému či občanům druhého státu. Opatření ve společném zájmu evropských zemí mohou být přijímána jen na smluvním základě, na základě svobodné vůle všech zúčastněných stran. Žádná země nemůže být nucena plnit požadavky jiných zemí.

Druhou vizí je federální Evropa, kde jedny státy mohou přehlasovat druhé, kde občané jedněch států mohou přehlasovat občany druhých států a donutit je plnit opatření, se kterými druzí nesouhlasí. Na vynucování evropské legislativy musí federální Evropa disponovat federální policií, federálními soudy, federálními věznicemi a federální armádou.

Současná Evropská unie je na pomezí obou modelů. Už není Evropou suverénních států, protože nařízení z Bru-

selu se vztahují na členské státy a jejich občany bez ohledu na to, zda jejich zástupci s těmito nařízeními souhlasí. Na druhé straně Evropské komisi, Evropské radě a Evropskému parlamentu chybí zatím evropská policie a evropská armáda, a proto až některý členský stát přestane bruselská nařízení plnit, bude evropská byrokracie bezzubá. Toho se všichni zastánci politického sjednocování Evropy obávají, a tak tlačí na další federalizaci Evropské unie, aby byla evropská byrokracie vyzbrojena donucovacím aparátem.

Na první pohled se může zdát zvláštní, proč někdo odmítá model soužití suverénních států založený na dobrovolnosti, a namísto toho prosazuje superstát (tj. nadstát), kde mohou být prosazovány zájmy jedněch na úkor druhých.

První motivací je sociální inženýrství. Mnoho lidí má v hlavě velké projekty. Málokdo je však dokáže realizovat ve vlastní firmě, na základě získání přízně klientů. Tito lidé se pak dávají na politiku, kde mohou velké záměry prosazovat na základě státní moci za peníze i těch lidí, kteří o jejich projekty nemají zájem. Evropská unie je příležitostí provádět experimenty sociálního inženýrství ve velkém.

Druhou motivací je přesvědčení, že ve sjednocené Evropě bude možné lépe prosazovat národní zájmy. Ovšem v politice, na rozdíl od podnikání, jsou zájmy jedněch prosazovány na úkor druhých, pomocí hlasování. Zájem německých odborů zavést v celé Evropě německé normy podnikání a německé daně bude patrně v rozporu s českým zájmem prosadit se v konkurenci na zahraničních trzích. Je nad slunce jasné, že velké státy budou moci v nadstátu prosazovat své zájmy účinněji než malé země. Česká republika je malou zemí a v evropské federaci by dlouhodobě nemohla být spokojena.

Někteří naši politici, kteří jsou kritičtí k federalizačním procesům, k nimž v EU dochází, přesto chtějí do EU vstoupit s odvoláním, že chtějí EU reformovat zevnitř. Připomíná to občany, kteří v Československu za drobné výhody vstupovali do KSČ a přátelům i sami sobě to vykládali jako vůli rozvracet stranu zevnitř. Ať již tito lidé vstupovali do KSČ z nedostatku prozíravosti či z nedostatku charakteru, výsledek byl stejný. Reforma zevnitř se ukázala jako nemožná.

Již dnes nařizuje Evropská unie občanům členských zemí minimální výši většiny daní, výši dovozních cel, ukládá členům platit příspěvky na bruselskou byrokracii a pomocí direktiv a regulací nařizuje tisíce menších či větších omezení podnikatelské svobody.

V referendu má Česká republika možnost zvolit si, zda do stávající Evropské unie vstoupí, či zda zůstane suverénním státem. Zda si bude nadále stanovovat své zákony sama, či zda bude muset uzákoňovat legislativu bruselskou. Evropská unie je již dnes z velké části federalizovaná a federalisté v ní mají zřetelně navrch. Považuji za rozumné počkat si na další vývoj Evropské unie a zachovat pro tentokrát České republice suverenitu. Proto budu v referendu hlasovat proti vstupu České republiky do Evropské unie.¹⁰

Do stejného sborníku přispěl i tehdejší předseda ODS Mirek Topolánek.

Topolánek tehdy mimo jiné napsal slova, která bych bez výhrad podepsal:

Vyznávám Evropu mezivládní spolupráce, Evropu bez nárůstu centrální a ve své podstatě nedemokratické moci... Chci Evropu národních států, jejichž občané budou vědět,

kdo jim vládne, jak je zvolit a také jak se jich zbavit, Evropu národních vlád, odpovědných svým a pouze svým občanům. Chci svobodně obchodující Evropu, která podporuje podnikání a nevaluje dusivé regulace na kdeco a kdekoho. Chci takovou evropskou integraci, která daňovou, hospodářskou a sociální politiku ponechá národním státům, protože to jsou hlavní oblasti ideologických rozdílů mezi stranami. Integraci, jež respektuje suverenitu národních států ve věcech zahraniční a imigrační politiky. Chci integraci, která nebude ohrožovat čtyři základní principy Evropského hospodářského prostoru.

Nechci žádné Spojené státy evropské, dnes spíše v podobě Evropské antiamerické federalistické socialistické republiky. Nechci tedy umělý, bruselskými byrokraty nadekretovaný, evropský superstát. Nechci Evropskou ústavu, protože ústavu mají pouze státy. Nechci další prohlubování evropské politické, měnové či bezpečnostní integrace. Nechci ani jednoho evropského prezidenta, natož tak dva. Nebudu se podílet na vytváření žádné konkurenční bezpečnostní nebo vojenské struktury, jež by měla omezit manévrovací prostor Severoatlantické alianci. Nemám zájem, aby někdo ve Štrasburku rozhodoval o tom, kolik procent českých žen, příslušníků národnostních menšin, gayů nebo lesbiček má být zaměstnáno v té nebo oné instituci nebo sedět v parlamentu. Nechci, aby se v Bruselu rozhodovalo o zkracování pracovního týdne či jiném „vylepšování“ podmínek pro naše zaměstnance.¹¹

Pozorný čtenář, který v uplynulých letech sledoval českou politickou scénu, si jistě všiml hlubokého rozporu mezi Topolánkovými slovy roku 2003 a Topolánkovými činy let 2008 a 2009.

Dnes máme – díky Topolánkovi, který sjednal a v českém parlamentu prosadil Lisabonskou smlouvu – centralizovanou Evropskou unii s evropským prezidentem a ministrem zahraničí, se společnou imigrační a zahraniční politikou, s pravomocemi na určování kvót, pracovního týdne i sociální politiky. Přesně to, proti čemu se Topolánek roku 2003 vymezoval.

Kde se stala chyba? Proč se lídr ODS – a celá hlavní pravice strana založená v roce 1991 Václavem Klausem na idejích klasického liberalismu a národní demokracie – odvrátili od původních zásad? Koho má volit občan, který chce co nejméně zákonů a nechce, aby náš zákonodárny sbor podléhal diktátu Bruselu? Je šance na změnu, nebo apatičtí občané vlašně využívající svého volebního práva nechají politiky, aby svoji zemi vedli k úpadku?

Odovědi se pokusím podat v následujících kapitolách.